

Συ-σχεδιάζοντας τη γειτονιά μας

Πλάνο συμμετοχικού σχεδιασμού στο

3^ο Δημοτικό Σχολείο Ζωγράφου

01

Το έργο

Λίγα λόγια για το έργο

Στόχοι

Δράσεις

Η ομάδα της commonspace

02

Συμμετοχικός
Σχεδιασμός

Συμμετοχικός Σχεδιασμός

Παραδείγματα

03

Πιλοτικό
Εκπαιδευτικό
Πρόγραμμα στο 3^ο
Δημοτικό
Ζωγράφου

Θεματική πιλοτικού προγράμματος

Εργαστήρια

Αξιολόγηση

04

Αποτελέσματα

Τελικά αποτελέσματα

Επικοινωνία

01 Το έργο

Schoolture for Climate Change

Ταυτότητα του έργου

Το έργο **Schoolture for Climate Change** είναι ένα μικρής κλίμακας Erasmus+ project που υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Call 2022 Round 2 KA2 | KA210-SCH - Small-scale partnerships in school education με κωδικό **KA210-SCH-7DAB5CEC**.

Κωδικός έργου: 2022-2-EL01-KA210-SCH-000100859

Αντικείμενο: School education

Τίτλος: Schoolture for climate change

Ακρωνύμιο: Schoolture

Διάρκεια: 31/8/2023 – 31/10/2024

Συντονισμός: Συνεταιρισμός Εργαζομένων COMMONSPACE

Εταίρος: FUNDACJA ROZWOJU EDUKACJI SPATIA (Πολωνία)

Schoolture for Climate Change

Λίγα λόγια για το έργο

Το έργο **Schoolture** έρχεται να κεφαλαιοποιήσει μία πολυετή εμπειρία της commonspace σχετικά με τον συμμετοχικό σχεδιασμό και τις **συμμετοχικές μεθοδολογίες στην εκπαίδευση**.

Ο συμμετοχικός σχεδιασμός του δημόσιου χώρου είναι ένα από τα ερευνητικά ενδιαφέροντα της commonspace και αποτελεί μία από τις βασικές υπηρεσίες της.

Στην πορεία υλοποίησης συμμετοχικών έργων αναδείχτηκε η ανάγκη για μία προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τη χρήση συμμετοχικών μεθόδων.

Έτσι, το **Schoolture** δεν αποτελεί ένα έργο πιλοτικών εφαρμογών συμμετοχικού σχεδιασμού αλλά ένα έργο που **προσπαθεί μέσα από τις δράσεις του να αναδείξει, καταγράψει και επικοινωνήσει τις μεθοδολογίες και τα εργαλεία του συμμετοχικού σχεδιασμού σε διάφορα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας**.

Schoolture for Climate Change

Στόχοι του έργου

Σήμερα, οι μαθητές και οι μαθήτριες λόγω της συνεχώς αυξανόμενης ενασχόλησής τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και της τεχνολογίας εν γένει, φαίνεται να είναι αποσυνδεδεμένοι/ες από τον **φυσικό δημόσιο χώρο** και δεν κατανοούν ότι η δική τους δράση, ατομικά ή συλλογικά, μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση και διαχείριση θεμάτων όπως η **Κλιματική Κρίση** και πώς αυτή βιώνεται σε αστικές περιοχές.

Το έργο στοχεύει στη μετατόπιση αυτών των πρακτικών εισάγοντας συμμετοχικές δράσεις διαφορετικού είδους σε σχολικά περιβάλλοντα που θα χρησιμοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς προς όφελος όχι μόνο των μαθητών/τριών και των γονέων αλλά και για ολόκληρη την κοινότητα.

Δομικό στοιχείο του έργου είναι η υλοποίηση τουλάχιστον **δύο πιλοτικών προγραμμάτων** με τη χρήση **συμμετοχικών εργαλείων** και μεθόδων προκειμένου να ενεργοποιηθεί η σχολική κοινότητα γύρω από ζητήματα που αφορούν τον **δημόσιο χώρο** και πώς αυτό επηρεάζεται από την **Κλιματική Κρίση** και διαμορφώνει την **πολιτισμική ταυτότητα** του τόπου και του ατόμου.

Schoolture for Climate Change

Στόχοι του έργου

Κάθε πρόγραμμα είναι «στα μέτρα» του κάθε σχολείου και δεν περιλαμβάνει προκατασκευασμένες λύσεις στον σχεδιασμό του.

Βασικός στόχος του έργου, μέσα από αυτή τη διαδικασία είναι να καταλήξει σε μία μεθοδολογία / βηματισμό, καθώς και σε μία εργαλειοθήκη που μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα σχολεία ανεξαρτήτως θεματικής.

- Συμμετοχή διαφορετικών ομάδων της σχολικής κοινότητας και συνεργασία με φορείς και ενδιαφερόμενους εκτός αυτής.
- Ενεργοποίηση του συνόλου της γειτονιάς προς ένα συγκεκριμένο ζητούμενο
- Εξοικείωση με τις έννοιες, τις μεθόδους και τα εργαλεία του συμμετοχικού σχεδιασμού
- Παραγωγή υλικού που θα αποτελέσει καλή πρακτική για το σχολείο και ενδεχομένως να μπορεί να χρησιμοποιηθεί περαιτέρω από την κοινότητα

Schoolture for Climate Change

Δράσεις

- Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση **δύο πιλοτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων** (ένα στην Ελλάδα, στο 3^ο Δημοτικό Σχολείο Ζωγράφου) και ένα στο Κατόβιτσε της Πολωνίας σε αντίστοιχο σχολείο.
- Στενή συνεργασία και **ανταλλαγή γνώσης** και εμπειριών (ταξίδια σε Αθήνα και Κατόβιτσε).
- Δημιουργία ενός **Οδηγού με μεθοδολογίες, εργαλεία και καλές πρακτικές** γύρω από τον συμμετοχικό σχεδιασμό και τη χρήση του σε εκπαιδευτικά προγράμματα που άπτονται της κλιματικής κρίσης και της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου (μίας γειτονιάς).
- Δημιουργία **επικοινωνιακού υλικού** διάχυσης και τελικής εκδήλωσης στην γειτονιά.

H commonspace

Η **commonsplace** είναι μια συνεργατική - διεπιστημονική ομάδα σχεδιασμού που λειτουργεί από το 2012 ως δίκτυο συνεργατών και πλέον είναι Συνεταιρισμός Εργαζομένων.

Τα μέλη και η ευρεία γκάμα συνεργατών της **commonsplace** αποτελούν ένα δίκτυο ειδικών και επιστημόνων που ασχολούνται με τον σχεδιασμό της πόλης και του χώρου μέσα από μια πληθώρα αντικειμένων και ειδικοτήτων, συνδυάζοντας ερευνητική δουλειά με πλούσιο μελετητικό έργο.

- Website: www.commonspace.gr
- Email: info@commonspace.gr
- Facebook: www.facebook.com/commonspace.co

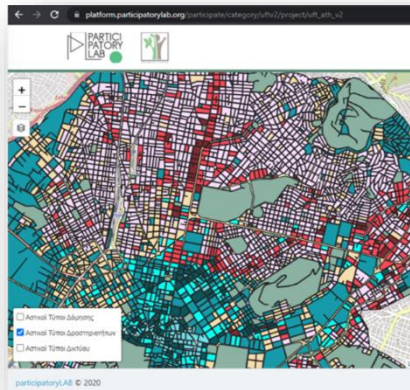
Η commonspace

Υπηρεσίες

Ο Συμμετοχικός Σχεδιασμός στο Επίκεντρο

**Βιώσιμη Τοπική
Ανάπτυξη**
Gavdos communities

**Ψηφιακός
Μετασχηματισμός**
ppCITY/ ψηφιακές πλατφόρμες

**Αστικός
Σχεδιασμός**
Γειτονιές

Σχολεία
Σχολικές Αυλές

Η commonspace

Υπηρεσίες

Ο Συμμετοχικός Σχεδιασμός στο Επίκεντρο

**Συλλογική Μνήμη
και
Χαρτογράφηση**
Νίκαια, Χανιά, Προσφυγική
ιστορία

Εκπαίδευση
Εργαστήρια και Θερινά Σχολεία

**Πολιτιστική
Κληρονομιά**
IN ATHENS

**Οικοδόμηση
Κοινότητας**
Cultural H.ID.RA.N.T. - UIA

Το **participatory LAB** της **commonsplace** αποσκοπεί στη δημιουργία μεθοδολογιών και υποστηρικτικών εργαλείων συμμετοχικού σχεδιασμού.

Έχει σαν όραμα, τη δημιουργία και την υποστήριξη μιας σημαντικής κοινότητας ανθρώπων, που τοποθετούν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και το συμμετοχικό σχεδιασμό στο επίκεντρο του σχεδιασμού.

<https://www.participatorylab.org/>

02 Συμμετοχικός Σχεδιασμός

Ιστορία

Οι συμμετοχικές διαδικασίες κάνουν την εμφάνισή τους κυρίως κατά το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα προσαρμοσμένες σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων και πολιτικών, μέσα από τη ματιά διαφορετικών επιστημονικών ειδικοτήτων.

Κατά την εμφάνισή του, ο συμμετοχικός σχεδιασμός συνδέθηκε με κινήματα πολιτών που διεκδικούσαν διαφάνεια και μεγαλύτερη συμμετοχή στις αποφάσεις οι οποίες σχετίζονται με τον δημόσιο χώρο και την πόλη, διαφοροποιώντας τον ρόλο του αρχιτέκτονα-σχεδιαστή σε σχέση, αφενός, με τους χρήστες, και αφετέρου, με τα προϊόντα του σχεδιασμού.

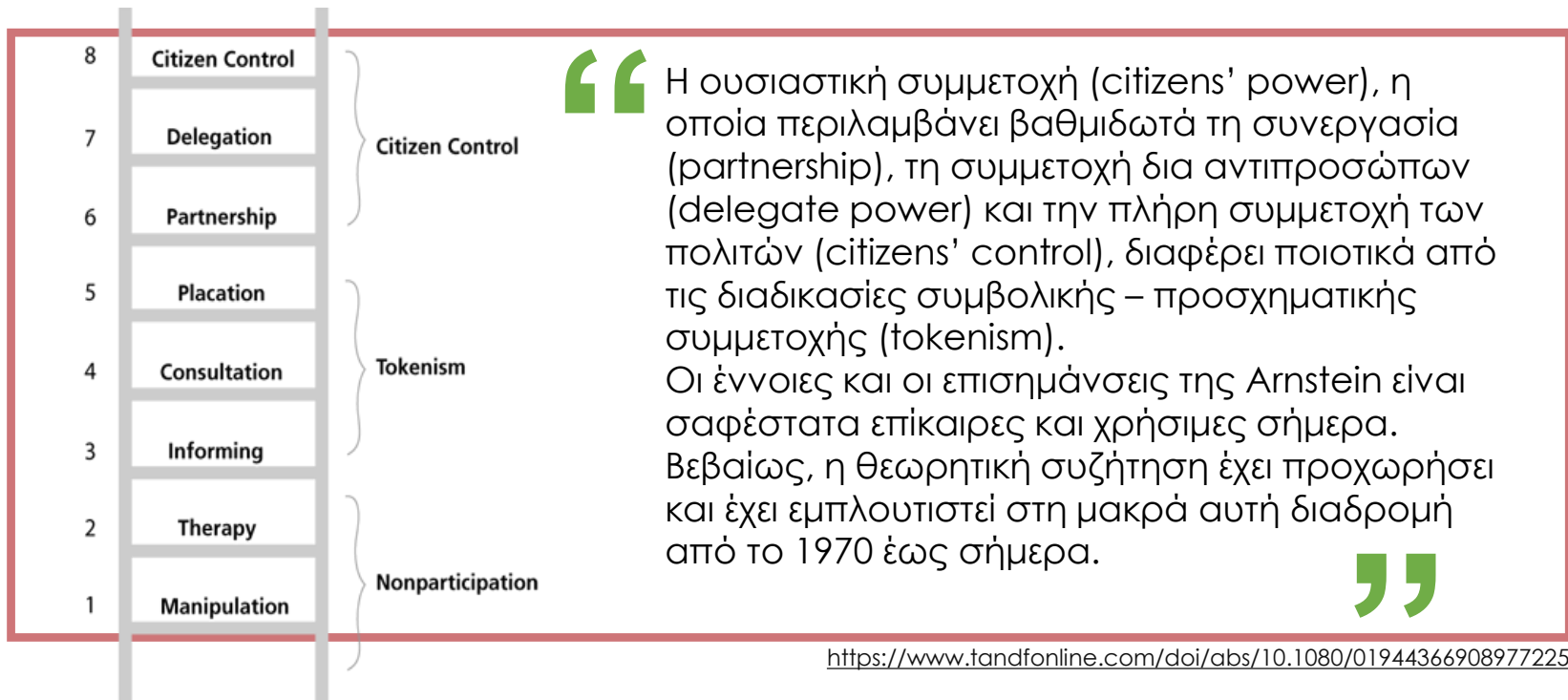
Η Jane Jacobs με τις υπογεγραμμένες αναφορές της διαμαρτυρίας για το τον αυτοκινητόδρομο Λουσερ Μανχάταν [1964]

Introduction: The Participatory Turn in Urbanism
Maroš Krivý and Tahl Kaminer, editors

https://www.researchgate.net/publication/289185868_Introduction_The_Participatory_Turn_in_Urbanism

Επίπεδα συμμετοχής του κοινού

A Ladder Of Citizen Participation
Sherry R. Arnstein, Journal of the American Institute of Planners
Volume 35, 1969 - Issue 4

Arnstein's Ladder (1969)
Degrees of Citizen Participation

Επίπεδα συμμετοχής του κοινού

“ Ο συμμετοχικός σχεδιασμός αποτελείται από ένα δίκτυο «δημόσιων συζητήσεων» (forums), που οργανώνονται με σκοπό τη διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων και επικοινωνίας μεταξύ της κυβέρνησης, των πολιτών, των «εμπλεκόμενων φορέων» (stakeholders), των επιχειρήσεων και των επιστημόνων εμπειρογνωμόνων, σχετικά με μια συγκεκριμένη απόφαση ή ένα πρόβλημα. Συνεπώς πρόκειται για μια «δημοκρατική διαδικασία διαρκούς μάθησης, όπου οι συμμετέχοντες αποκτούν γνώση για τον εαυτό τους, αλλά και τις αξίες και τις απόψεις των άλλων συμμετεχόντων». ”

Πηγή: REC 1996, Awakening Participation: Building Capacity for Public Participation in Environmental Decision-making

<http://pdc.ceu.hu/archive/00002419/01/AwakeningParticipation.pdf>

Κοινά χαρακτηριστικά των θεωρητικών προσεγγίσεων

Αλληλεπίδραση μεταξύ του φορέα ή του θεσμού που λαμβάνει τις αποφάσεις και των ατόμων που θέλουν να συμμετέχουν.

Δομημένη διαδικασία για την ενεργό συμμετοχή. Δεν είναι μία διαδικασία που συμβαίνει συμπωματικά ή χωρίς σχεδιασμό.

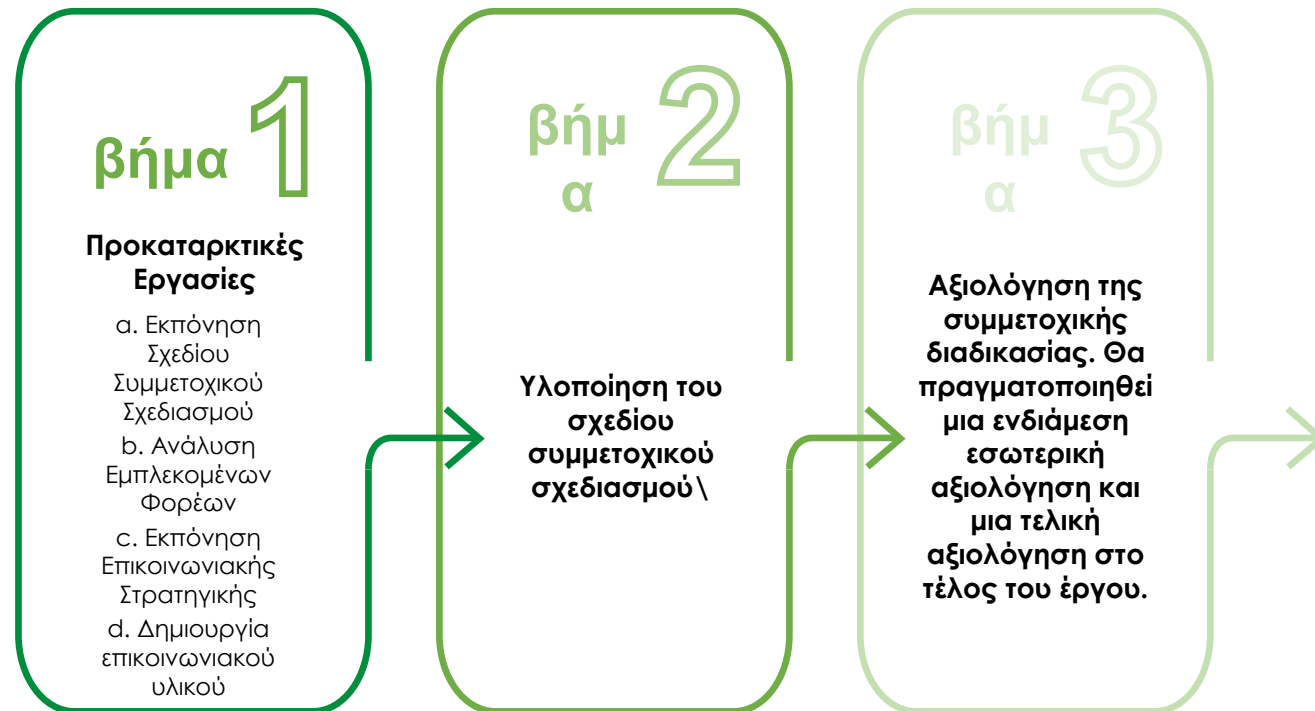
Οι συμμετέχοντες έχουν ένα **σημαντικό βαθμό επιρροής** στη λήψη μιας απόφασης **όχι όμως τον αποκλειστικό λόγο**. Σύσταση δομών, οι οποίες αποτελούνται **από συμμετέχοντες, αλλά και ειδικούς**.

Εφαρμογή στην ανάπτυξη πολιτικών από πολλούς και διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς αλλά όχι «στην πολιτική και κοινωνική ζωή γενικά».

Βασικά βήματα στο συμμετοχικό έργο

Είναι αναγκαία η παρουσίαση μιας αλληλουχίας πιο αναλυτικών βημάτων ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής του εκάστοτε σχεδίου, τις ιδιαιτερότητες του τόπου, τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, τη διαθεσιμότητα πόρων κλπ.

Τεχνικές και εργαλεία

0

Ποσοτικές τεχνικές

Είναι οι τεχνικές που αφορούν κυρίως τη συλλογή αντικειμενικών και ποσοτικών στοιχείων, τα οποία προσπαθούν να διαμορφώσουν μία εικόνα της πραγματικότητας, με συγκεκριμένα ερωτηματολόγια για παράδειγμα και στατιστικές φόρμες.

0

Ποιοτικές τεχνικές

Είναι εκείνες που επικεντρώνονται σε ποιοτικά στοιχεία με την έννοια του υποκειμενικού βιώματος και επομένως αντιστοιχούν στην πιο προσωπική αντίληψη του κάθε ατόμου για το βίωμα του εν λόγω τόπου. Περιλαμβάνουν κυρίως την αναζήτηση στοιχείων μέσα από συζητήσεις με ένα δείγμα ατόμων, με το στόχο να αναδειχθούν διαφορετικές αντιλήψεις και αισθήσεις.

0

Τεχνικές που βασίζονται στην τεχνική του διαλόγου

Πρόκειται για τεχνικές οι οποίες αντλούν πληροφορίες μέσα από την πυροδότηση διαλόγων σε επίπεδο ομαδικών συνευρέσεων. Στόχος είναι η ομάδα να μπορέσει να εντοπίσει σε ποια σημεία διαφωνεί και να μπορέσει να καλλιεργήσει ένα δίκτυο κοινών συλλογιστικών και δράσεων για τη συνέχιση του έργου.

Τεχνικές και παραδείγματα

- Επιτροπές
- Θεματικά εργαστήρια
- Open House (έκθεση προτάσεων - εργαστήριο σύνθεσης κοινής πρότασης)
- Χαρτογραφήσεις & περίπατοι
- Διαβούλευση με ευρύ κοινό
- Πλατφόρμες και ηλεκτρονικά εργαλεία

Παραδείγματα

Συμμετοχικός σχεδιασμός

7^ο Δημοτικό Αγίας Παρασκευής

13^ο Νηπιαγωγείο Αγίας Παρασκευής

4^ο Λύκειο Αγίας Παρασκευής

Πρόγραμμα συμμετοχικού σχεδιασμού στο 7ο Δημοτικό, 13ο Νηπιαγωγείο και 4ο Γυμνάσιο Αγ. Παρασκευής

Νηπιαγωγείο και Α΄ δημοτικό: Παραγωγή του υλικού

Πρόγραμμα συμμετοχικού σχεδιασμού στο 7ο Δημοτικό, 13ο Νηπιαγωγείο και 4ο Γυμνάσιο Αγ. Παρασκευής

Η τελική πρόταση απλώνεται σε όλο το οικοδομικό τετράγωνο και συζητιέται δημόσια στην κοινότητα

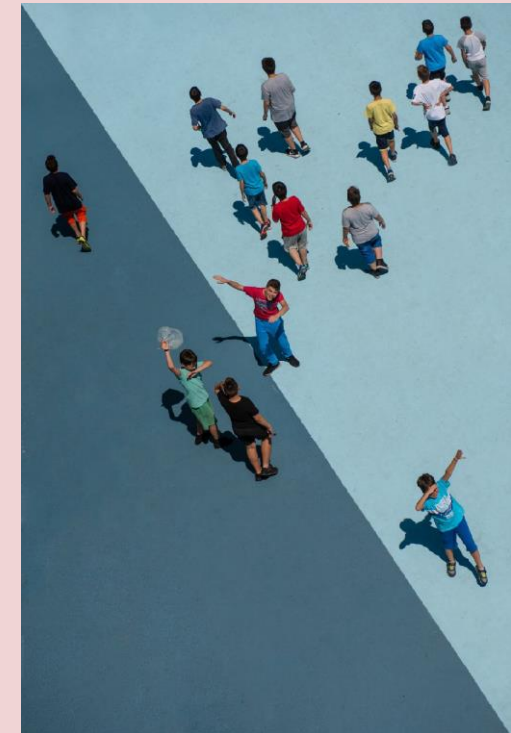
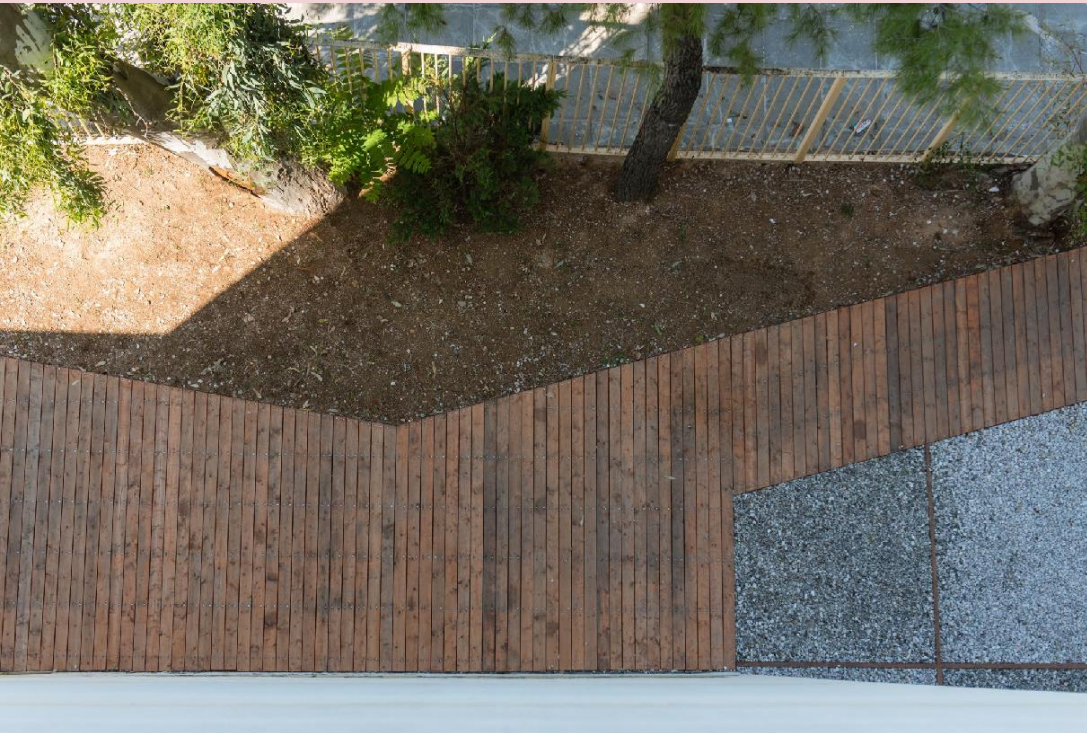
Πρόγραμμα συμμετοχικού σχεδιασμού στο 7ο Δημοτικό, 13ο Νηπιαγωγείο και 4ο Γυμνάσιο Αγ. Παρασκευής

Εικόνες από την υλοποίηση των συμμετοχικών εργαστηρίων και του προγράμματος

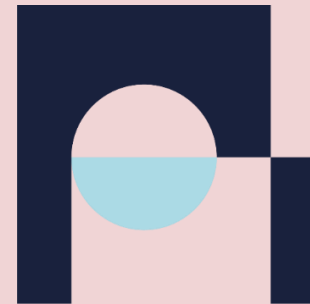
Πρόγραμμα συμμετοχικού σχεδιασμού στο 7ο Δημοτικό, 13ο Νηπιαγωγείο και 4ο Γυμνάσιο Αγ. Παρασκευής

Εικόνες από την υλοποίηση των συμμετοχικών εργαστηρίων και του προγράμματος

Παραδείγματα

Το έργο Cultural H.ID.RA.N.T.
στο Χαλάνδρι

Cultural Hidden
IDentities ReAppear
through Networks
of WaTer

CULTURAL HIDRANT

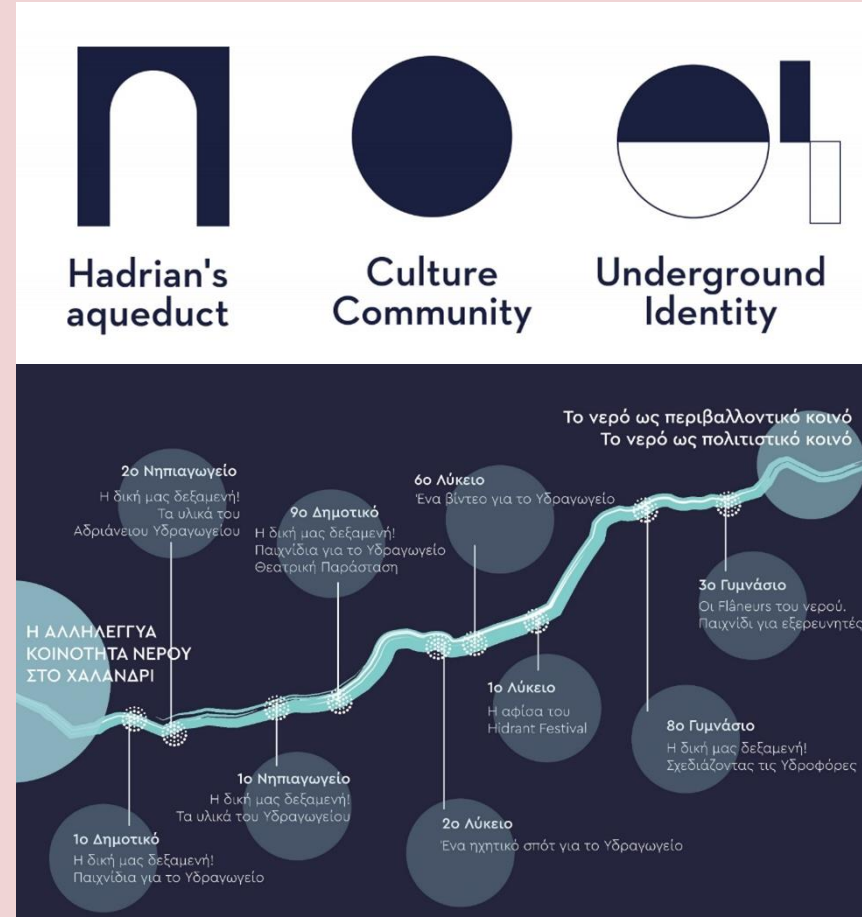
Cultural H.ID.RA.N.T.

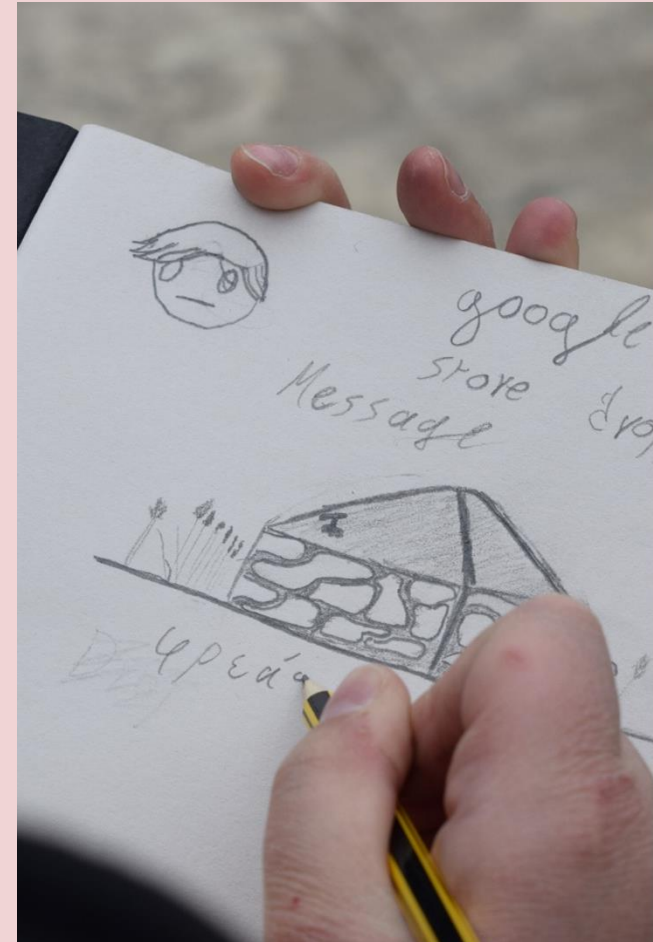
Το έργο έχει τον τίτλο:
**“Κρυμμένες Πολιτιστικές
 Ταυτότητες που
 επανεμφανίζονται μέσα από
 δίκτυα νερού”** (Cultural Hidden
 Identities ReAppear through
 Networks of Water – CULTURAL
 H.ID.RAN.T)

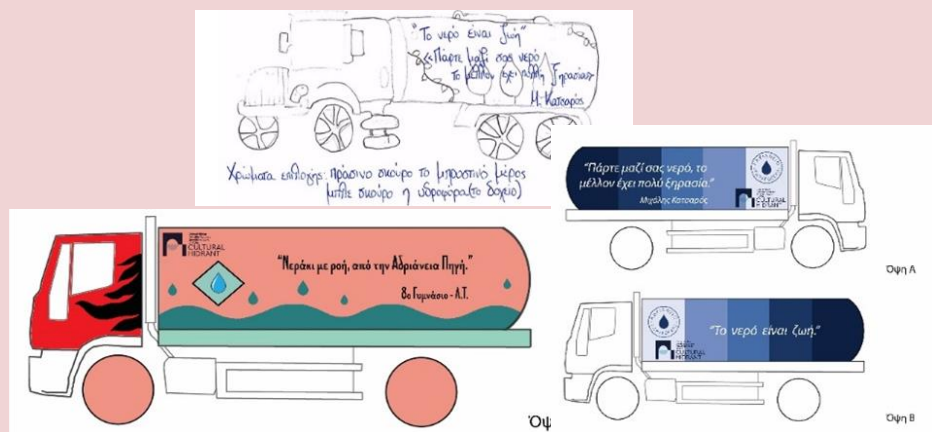
Έχει στόχο την ανάδειξη του
 Αδριανείου Υδραγωγείου ως
 μοναδικού μνημείου πολιτιστικής
 και φυσικής κληρονομιάς για την
 ευρύτερη περιοχή.

Cultural H.ID.RA.N.T.

Cultural H.ID.RA.N.T.

2ο HIDRANT Festival

Σχολικές εκδηλώσεις
Μάιος-Ιούνιος 2022

Σας καλούμε στις τελικές εκδηλώσεις των συμμετοχικών εργαστηρίων των σχολείων του Χαλανδρίου στο πλαίσιο του Cultural H.ID.R.A.N.T. 2021-2022

14/5/22 στις 17:00-20:00, στο 8ο Γυμνάσιο, στο Πάτημα

21/5/22 στις 16:00-19:00 στο 1ο Δημοτικό

28/5/22 στις 11:00-13:00 στο Πάρκο Καλλιस्थενικής, στον Συνοικισμό

10/6/22 στο Θέατρο Ρεματιάς -16:00-20:00 έκθεση και παιχνίδια -20:30 θεατρική παράσταση

Ελάτε να μάθουμε για το Αδριάνειο Υδραγωγείο και να διασκεδάσουμε μαζί με τα παιδιά!!

Cultural Hidrant
Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα
Εργαστηρίων

Commonspace

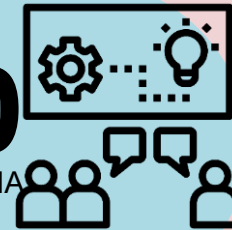
Cultural H.ID.RA.N.T.

Συμμέτοχοι του έργου. Τα συμμετοχικά εργαστήρια σε αριθμούς.

ΠΑΝΩ ΑΠΟ **50**
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ
ΓΟΝΕΙΣ

100

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

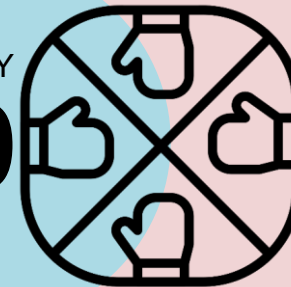

ΣΧΟΛΕΙΑ
13

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥ
ΣΕΣ

600

Παραδείγματα

100 Memories

- Συμμετοχικά εργαστήρια για
- Συλλογική προσφυγική μνήμη
- 2^ο Δημοτικό Νίκαιας
- 2^ο Λύκειο Νίκαιας

1922–2022

100 memories

Ολοκληρωμένη δράση φυσικής και ψηφιακής τεκμηρίωσης
και προβολής της μικρασιατικής προσφυγικής μνήμης

100 Memories

1 Οι Ιστορίες μας στη Νίκαια Συμμετοχικά εκπαιδευτικά Εργαστήρια

Το έργο

Τα συμμετοχικά εκπαιδευτικά εργαστήρια υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου «100 memories: Ολοκληρωμένη δράση φυσικής και ψηφιακής τεκμηρίωσης και προβολής της μικρασιατικής προσφυγικής μνήμης»

Είναι ένα ερευνητικό έργο που έχει ως στόχο την ανάπτυξη ψηφιακών και φυσικών δράσεων δημόσιας ιστορίας σε σχέση με τις πολλαπλές προσφυγικές και μεταναστευτικές μετακινήσεις στον ελλαδικό χώρο τα τελευταία 100 χρόνια.

Τα συμμετοχικά εργαστήρια

Βασίζονται σε μια δημοκρατική λογική συμμετοχής των πολιτών στην λήψη αποφάσεων που αφορούν στη ζωή και την καθημερινότητά τους. Πρόκειται για μια μέθοδο που στοχεύει στην πραγματική συμβολή τους στη διαμόρφωση θεματικών που τους αφορούν, όπως τον σχεδιασμό του δημοσίου χώρου, την πολιτιστική κληρονομιά, την συλλογική μνήμη στην γειτονιά τους...

Τα συμμετοχικά εργαστήρια στο 2ο Δημοτικό και 2ο Λύκειο

1ο Εργαστήριο: Περίπατος στη γειτονιά γύρω από το σχολείο

2ο Εργαστήριο: Θυμηθήκαμε τον περίπατο και δημιουργήσαμε τους νοτικούς χάρτες του περιπάτου. Εργασία για το σπίτι: Η κάτοψη του σπιτιού μου.

3ο Εργαστήριο: Κλείσαμε τα μάτια μας και ακεφέτσαμε πως ήταν τότε η γειτονιά μας. Συλλογική χαρτογράφηση της γειτονιάς (τα μας αρέσει στη γειτονιά, που παίζαυομε κλπ) και σύνδεση των σπιτιών μας με τον χάρτη. Εργασία για το σπίτι: Το γενεαλογικό δέντρο μας.

4ο Εργαστήριο: Συζητήσαμε για τα γενεαλογικά δέντρα και τις ιστορίες μας. Συνδέσαμε τις ιστορίες μας με τα ιστορικά γεγονότα και τον χάρτη.

Τα τεκμήρια που δημιουργήσαμε στα εργαστήρια/ Αποτελέσματα

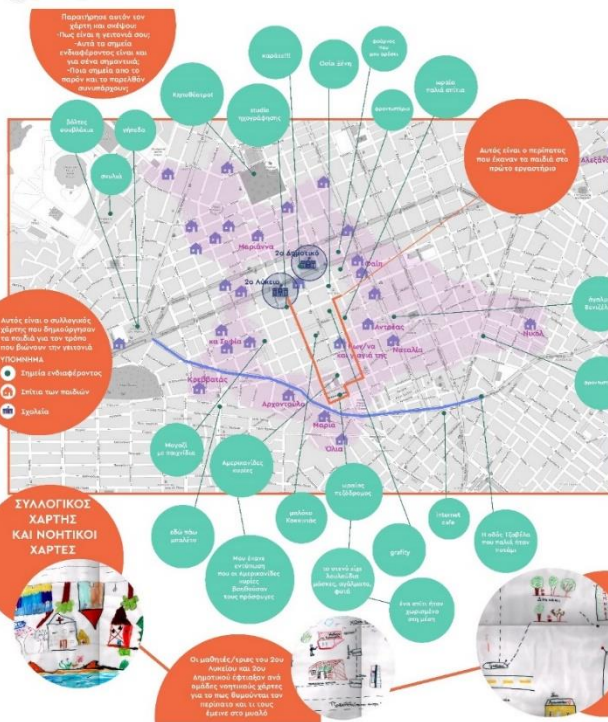
Κατόψεις των σπιτιών

Συλλογικός χάρτης της γειτονιάς

Νοητικός χάρτης του περιπάτου

Γενεαλογικά δέντρα

2 Οι Ιστορίες μας στη Νίκαια Συμμετοχικά εκπαιδευτικά Εργαστήρια

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΝΟΗΤΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Οι οικογένειές/ομάδες του 2ου Λυκείου και του 2ου Δημοτικού έφεραν από τα σπίτια συλλογικούς χάρτες για να μας βοηθήσουν τον περίπατο και να τους βάλουμε στο χάρτη.

3 Οι Ιστορίες μας στη Νίκαια Συμμετοχικά εκπαιδευτικά Εργαστήρια

Αθηνιστών, Μικρά Ασία, Αλβανία, Βουλγαρία, Ρωσικών... Είναι μόνο λίγες από τις χώρες από τις οποίες προερχόμαστε

ΤΑ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΑ ΜΑΣ ΔΕΝΤΡΑ

Καίτα πόσο διαφορετικοί τρόποι υπάρχουν για να σχεδιάσει το σπίτι σου

ΚΑΤΩΦΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ ΜΑΣ

100 Memories

Παραδείγματα

«Οι ιστορίες μας στον δρόμο»

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στον Δήμο
Κερατσινίου – Δραπετσώνας σε σχέση με
τα 100 χρόνια από την Μικρασιατική
Καταστροφή

οι ιστορίες μας
στον δρόμο

7 σχολεία του Δήμου Κερατσινίου-Δραπετσώνας υλοποίησαν ένα πρότυπο και **custom-made** εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με τη Μικρασιατική Καταστροφή και πώς επηρέασε τον δημόσιο χώρο.

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	Κατασκευή μακέτας προσφυγικών
7ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	Μια φωτογραφική ιστοριογραμμή
12ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	Χτίζοντας την άκρη της πόλης, αφηγήσεις απ όλη την Ελλάδα και τον κόσμο
13ο - 21ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	Σκίτσα της γειτονιάς και συνεντεύξεις ανθρώπων
15ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	Ένα σκιτσογραφικό οδοιπορικό
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	Η μουσική της γειτονιάς τότε και σήμερα

Κάθε σχολείο, ακολουθώντας τον ίδιο βηματισμός, ολοκλήρωσε ένα διαφορετικό πρόγραμμα με διαφορετικά αποτελέσματα.

Δομή Εργαστηρίων

1. **1η συνάντηση** - Συμμετοχικός περίπατος στη γειτονιά.
1. **2η συνάντηση** - 1ο Συμμετοχικό Εργαστήριο.
1. **3η συνάντηση** - 2ο Συμμετοχικό Εργαστήριο.
1. **4η συνάντηση** - 3ο Συμμετοχικό Εργαστήριο.
1. **Προετοιμασία γιορτής** - Τελική γιορτή/φεστιβάλ

Οι ιστορίες μας στον δρόμο

Στιγμιότυπα από τα εργαστήρια

Οι ιστορίες μας στον δρόμο

Στιγμιότυπα από τα εργαστήρια

Οι ιστορίες μας στον δρόμο

Τελική γιορτή / φεστιβάλ στα Λιπάσματα Δραπετσώνας

Οι ιστορίες μας στον δρόμο

Τελική γιορτή / φεστιβάλ στα Λιπάσματα Δραπετσώνας

Παραδείγματα

«Σχεδια@CITY: Από την απομόνωση στην κοινωνική ενσωμάτωση»

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active citizens fund

Διαχειριστής Επιχορήγησης:

 ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΡΟΣΑΚΗ

 SOLIDARITY NOW
This is our common ground

Φορέας Υλοποίησης: **σχεδια**

Εταίρος: **commonsplace**

ΣΧΕΔΙΑ@CITY

Σχεδία@CITY

Το έργο «Σχεδία@CITY: Από την απομόνωση στην κοινωνική ενσωμάτωση» είναι ένα καινοτόμο έργο για την κοινωνική ενεργοποίηση συμπολιτών μας, από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, που υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund με φορέα υλοποίησης την Διογένης ΜΚΟ και εταίρο τον Συνεταιρισμό Εργαζομένων commonspace.

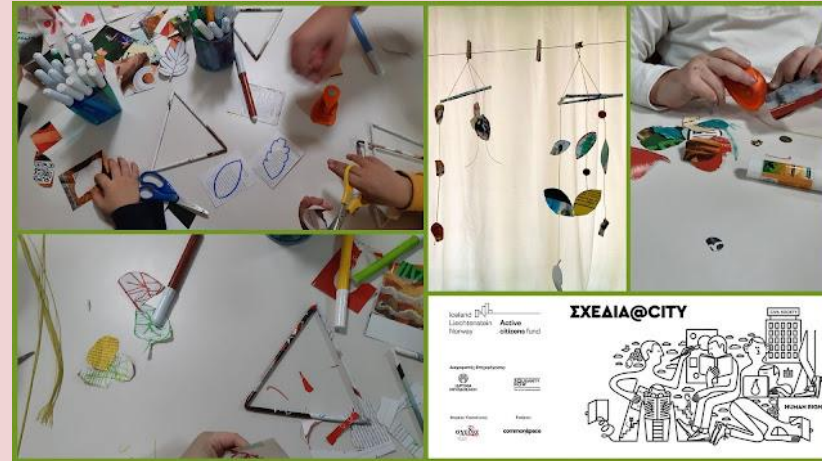
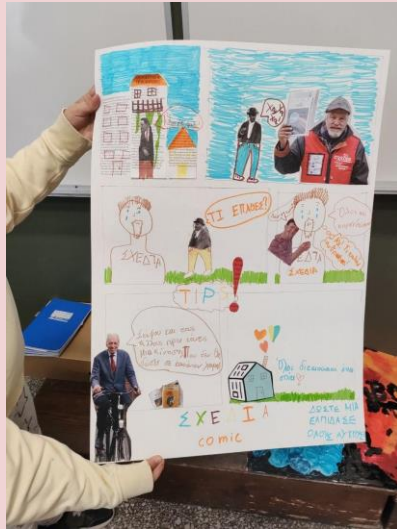

Το έργο αριθμεί ήδη 2 επιτυχημένα χρόνια υλοποίησης και συνεχίζεται για έναν χρόνο ακόμα αποκλειστικά σε Σχολικές Μονάδες και συγκεκριμένα σε μαθήτριες και μαθητές της προσχολικής εκπαίδευσης αλλά και Λυκείου.

- 1ο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Αθήνας
- Σχολή Χιλλ
- 21ο Νηπιαγωγείο Αθήνας
- Dorothy Snot
- 5ο ΓΕΛ Ηλιούπολης
- Σχολή Μωραΐτη

Σχεδια@CITY

Παραδείγματα

Climate Piraeus

Υλοποίηση 40 εκπαιδευτικών βιωματικών
εργαστηρίων σε σχολεία του Δήμου Πειραιά

Climate Piraeus

14 Δημοτικά Σχολεία του Δήμου Πειραιά υλοποίησαν ένα βιωματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με την Κλιματική Κρίση και τις επιπτώσεις της στην καθημερινότητά μας.

Παραδείγματα

«In Athens – Ιστορίες μιας Αόρατης Αθήνας»

in-Athens.gr

ιστορίες μιας αόρατης Αθήνας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Ταμεία
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνΕΚ

ΕΠΑνΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

In Athens – Ιστορίες μιας Αόρατης Αθήνας

Το έργο «Ιστορίες μιας Αόρατης Αθήνας» ή αλλιώς “IN-ATHENS” είναι ένα έργο τεχνολογικής και μεθοδολογικής καινοτομίας που αναφέρεται στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Αθήνας και υλοποιείται στο πλαίσιο του Β' κύκλου «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ» της Γ.Γ.Ε.Κ.

Κύριο αντικείμενο του έργου είναι η μετατροπή ενός -εξαιρετικής ιστορικής αξίας- αρχειακού υλικού σε μια σειρά ψηφιακών εφαρμογών με τη βοήθεια σύγχρονων συν-σχεδιαστικών εργαλείων και τη σύμπραξη αξιόπιστων εταίρων που εργάζονται από διαφορετικές οπτικές στο πεδίο της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο του έργου υλοποιήθηκαν από την commonspace

- Συμπαράγωγή θεατρικής παράστασης για παιδιά (το κείμενο προέκυψε από εργαστήρια με παιδιά και άλλους φορείς ως ένα πάντρεμα μύθων και πραγματικών τεκμηρίων για την Αθήνα). Η παράσταση ανέβηκε στο Ίδρυμα Θεοχαράκη και στο Θέατρο Απόλλων στη Σύρο.
- Εργαστήρια αισθητηριακού παιχνιδιού και lego bricks σχετικά με την ιστορία και τα κατασκευαστικά υλικά των κτιρίων της Συντάγματος από την αρχαιότητα έως σήμερα. Τα εργαστήρια υλοποιήθηκαν στην Σχολή Χιλλ και το Dorothy Snot.

In Athens – Ιστορίες μιας Αόρατης Αθήνας

in-Athens.gr

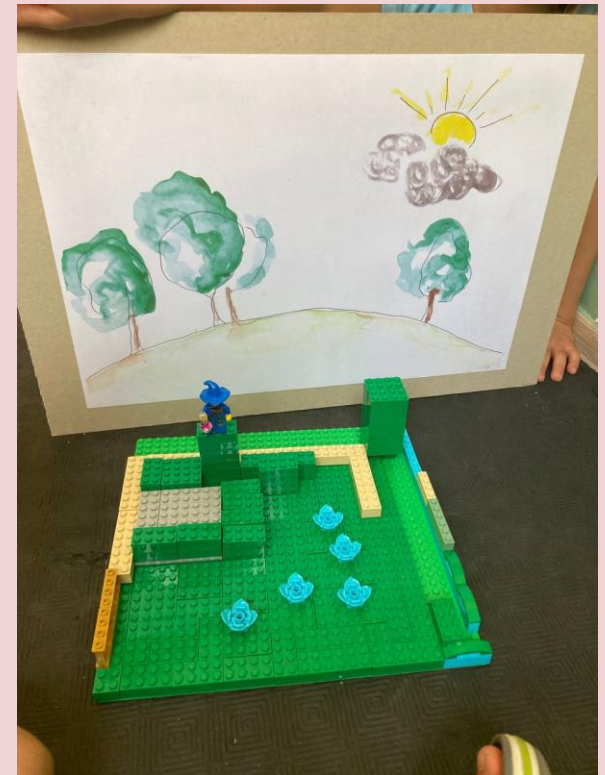
ιστορίες μιας αόρατης Αθήνας

Όποια πέτρα
κι αν σκώσεις...

Η Commonspace και η
Ελεύθερη Θεατρική Σπουδή
παρουσιάζουν:
Μια θεατρική παράσταση
για παιδιά 4-10 ετών!
Σάββατο, 20 Μαΐου 2023 - 19:00
Κυριακή, 21 Μαΐου 2023 - 11:30
Ίδρυμα Θεοχαράκη
ΕΙΣΙΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ
Διάρκεια: 55'

Για κράτηση θέσης:

In Athens – Ιστορίες μιας Αόρατης Αθήνας

03

Πιλοτικό εκπαιδευτικό
πρόγραμμα στο 3ο Δημοτικό
Ζωγράφου

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Θεματική πιλοτικού προγράμματος

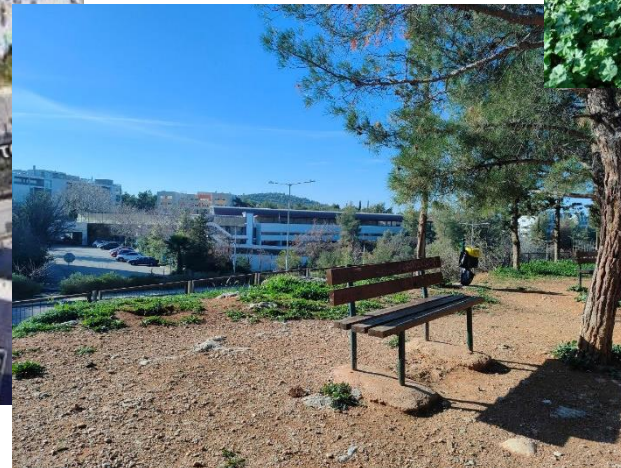
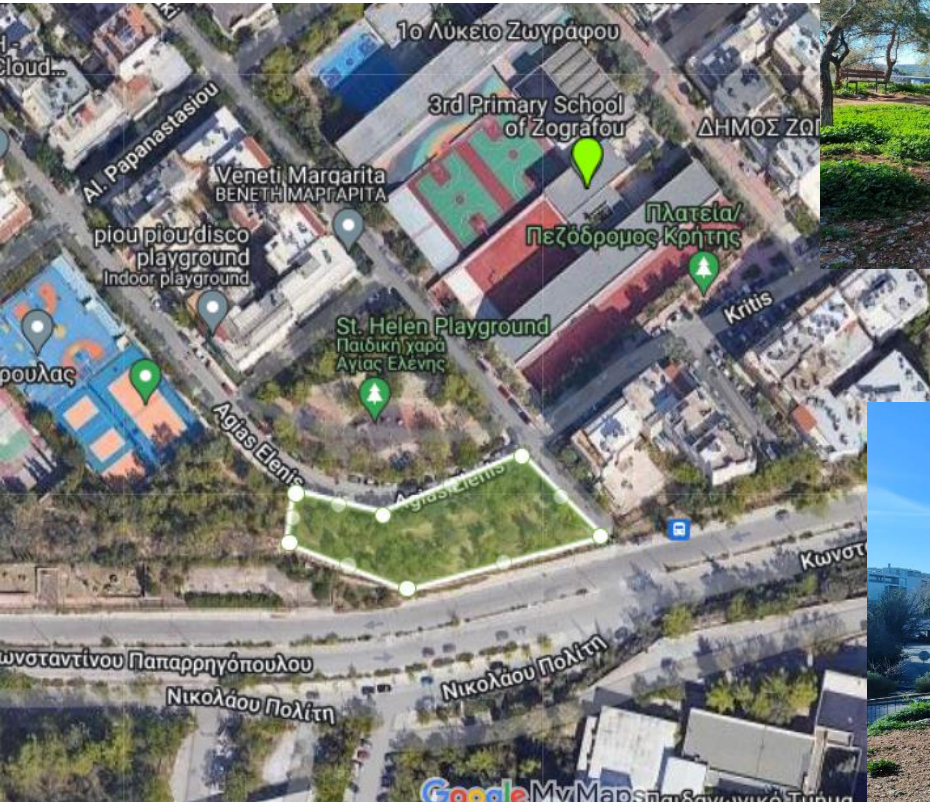
Μετά από μία εισαγωγική συνάντηση με τη διευθύντρια και το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου και δεδομένου πως το 3ο Δημοτικό Σχολείο Ζωγράφου είναι ήδη ενεργό σε διάφορες συλλογικές δράσεις σχετικά με τον σχολικό χώρο, αποφασίστηκε να κινηθούμε έξω από τα στεγανά του και να φτιάξουμε ένα πιλοτικό πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει το άνοιγμα του σχολείου στην εξωσχολική κοινότητα και τον περιβάλλοντα χώρο.

Επιλέχθηκε ένα μικρός δημόσιος χώρος πρασίνου που γεφυρώνει κατά μία έννοια το σχολικό συγκρότημα με το πανεπιστήμιο και την υπόλοιπη πόλη.

Τα παιδιά, μέσα από ένα πρότυπο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και με τη χρήση μεθόδων/ εργαλείων **συμμετοχικού σχεδιασμού και βιωματικής μάθησης** καλούνται να συ-σχεδιάσουν αυτόν τον χώρο, με κριτήριο την ελαχιστοποίηση της τρωτότητας έναντι στην Κλιματική Κρίση και την επανανοηματοδότηση του ως σημείο συνάντησης της γειτονιάς.

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Ο χώρος

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Εργαστήρια | Μεθοδολογία

- **Προπαρασκευαστική έρευνα** Αναγνωριστική περιήγηση στην περιοχή, διερεύνηση χώρου και ιστορικών δεδομένων της του σχολείου και της γειτονιάς (desk research).
- **Χαρτογράφηση και ανάλυση εμπλεκόμενων φορέων** Καταγραφή, με τη βοήθεια και του σχολείου, πιθανών εμπλεκόμενων φορέων στο πρόγραμμα και επεξεργασία του πιθανού τρόπου συμμετοχής τους.
- **Εισαγωγικό εργαστήριο | 10.2.24** Εισαγωγικό εργαστήριο – εκδήλωση με εμπλεκόμενους φορείς (ενδεικτικά εκπαιδευτικό προσωπικό, όμορα σχολεία, σύλλογος γονέων και κηδεμόνων, εκπρόσωποι του Δήμου, εξειδικευμένοι καλεσμένοι). Στο εργαστήριο θα γίνει μία ενημέρωση σχετικά με το πρόγραμμα και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί και έπειτα θα προχωρήσει σε συλλογική χαρτογράφηση του χώρου καθώς και σε ιδέες γύρω από τη χρήση του.

*Κάθε στάδιο της μεθοδολογίας τροφοδοτεί το επόμενο και παραμένει ανοιχτό για εμπλουτισμό.

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Εργαστήρια | Μεθοδολογία

- **1. Εργαστήριο με τα παιδιά (Δ' τάξη):** Στο 1ο εργαστήριο σκοπεύουμε να περπατήσουμε στη γειτονιά, να επισκεφτούμε τον χώρο και να κάνουμε διάφορες μετρήσεις (αισθητηριακή χαρτογράφηση και αποτύπωση διαστάσεων, ελλείψεων και αναγκών).
- **2. Εργαστήριο με τα παιδιά (Δ' τάξη):** Στο 2ο εργαστήριο θα προχωρήσουμε σε μία θεωρητική εισαγωγή στα ζητήματα του δημόσιου χώρου, της Κλιματικής Κρίσης, του Συμμετοχικού Σχεδιασμού και τη σχέση τους με μία κοινή πολιτισμική ταυτότητα των κατοίκων της γειτονιάς. Θα ακολουθήσει μία νοητική καταγραφή του δικού τους προσωπικού χάρτη του χώρου.
- **3. Εργαστήριο με τα παιδιά (Δ' τάξη):** Στο 3ο εργαστήριο θα εκκινήσουμε τη διαδικασία του καταιγισμού ιδεών σε σχέση με τον χώρο και την αποτύπωσή του σε χαρτί ή άλλα μέσα.
- **4. Εργαστήριο με τα παιδιά (Δ' τάξη):** Στο τελευταίο εργαστήριο τα παιδιά θα χωριστούν σε ομάδες και θα προχωρήσουν στην κατασκευή και σύνθεση του τελικού σχεδίου.

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Εργαστήρια | Μεθοδολογία

Τα εργαστήρια θα συνεχιστούν με την αρωγή του εκπαιδευτικού προσωπικού έως ότου φτάσουμε σε τελικό αποτέλεσμα. Ο παραπάνω προτεινόμενος βηματισμός ενδέχεται να διαφοροποιηθεί ανάλογα με τις ιδέες και το ενδιαφέρον των παιδιών.

 Το τελικό αποτέλεσμα θα επικοινωνηθεί στην υπόλοιπη σχολική κοινότητα με σκοπό τη δημόσια διαβούλευση.

Τελική εκδήλωση: Στο τέλος του προγράμματος θα πραγματοποιηθεί μία εκδήλωση σε χώρο που θα επιλεγεί όπου θα εκτεθούν η διαδικασία και τα αποτελέσματα του προγράμματος με στόχο την διάχυση τους στην υπόλοιπη κοινότητα (γονείς, κάτοικοι, όμορα σχολεία).

Δομή εργαστηρίων: Τα εργαστήρια έχουν προγραμματιστεί από πριν σε συνεννόηση με το σχολείο και διεξάγονται από εξειδικευμένο προσωπικό της commonspace με την παρουσία των εκπαιδευτικών των τάξεων.

**Κάθε εργαστήριο αποδελτιώνεται και αναρτάται σε ψηφιακό αποθετήριο (padlet) με προσοχή στην προστασία των προσωπικών δεδομένων

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Εργαλεία

Τα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων είναι ποικίλα και ενδέχεται να εμπλουτιστούν ή να αλλάξουν ανάλογα με την πρόοδο του προγράμματος.

- Ατομικά ερωτηματολόγια – εργασίες παιδιών
- Χαρτογραφήσεις (αισθητηριακή, νοητική, αναγκών, χώρου, εμπλεκόμενων φορέων)
- Παιχνίδι (θεατρικό, επιτραπέζιο)
- Πρακτικές επικοινωνίας (έντυπο υλικό, εκθεσιακοί τρόποι κ.α.)
- Δέντρα ιδεών | Καταιγισμός ιδεών
- Σχέδιο σε κάτοψη
- Μακέτα
- Comic ή σκίτσο
- Συλλογικός περίπατος

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Αξιολόγηση

Κατά τη διάρκεια αλλά και μετά το πέρας του προγράμματος θα συνταχθεί και ανατροφοδοτηθεί ανά τακτά διαστήματα ένας **οδηγός** σχετικά με τη χρήση μεθοδολογιών και εργαλείων του συμμετοχικού σχεδιασμού σε εκπαιδευτικά προγράμματα που άπτονται των θεμάτων της **Κλιματικής Κρίσης** και της **πολιτισμικής ταυτότητας**.

Για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου του προγράμματος στους εμπλεκόμενους φορείς είναι ουσιαστικό να διενεργούνται αξιολογήσεις με τη μορφή ερωτηματολογίου ή με άλλον τρόπο.

Ο τελικός οδηγός θα διανεμηθεί στο σχολείο αλλά και σε άλλα σχολεία της Μητροπολιτικής Αθήνας με σκοπό μία συνολική αξιολόγηση από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Η ομάδα

Γιούλη Αθουσάκη

Φυσικός, Ηθοποιός,
Διαχ. Πολιτιστικών Έργων
& Εκπ. προγραμμάτων

Μελίνα Βλάχου

Αρχιτέκτονας, Msc
Πολεοδομίας-
Χωροταξίας

Αναστασία Χρηστάκη

Αρχιτέκτονας,
Msc Πολεοδομίας-
Χωροταξίας

Σοφία Τσάδαρη

Αρχιτέκτονας
Διδάκτωρ Πολεοδομίας-
Χωροταξίας

04 Αποτελέσματα

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Αποτελέσματα

Masterplan: Η commonspace αναλαμβάνει να παραδώσει όλο το υλικό στο σχολείο αλλά και ένα σχέδιο του δημόσιου χώρου (σε επίπεδο masterplan) στον Δήμο Ζωγράφου.

Οδηγός: Στο πλαίσιο του έργου θα συνταχθεί ένας ευανάγνωστος και εύχρηστος οδηγός σχετικά με τη χρήση μεθοδολογιών και εργαλείων συμμετοχικού σχεδιασμού σε εκπαιδευτικά προγράμματα που άπτονται των θεμάτων της Κλιματικής Κρίσης και της πολιτισμικής ταυτότητας, ο οποίος θα διανεμηθεί σε διάφορα σχολεία της Αθήνας και των προαστίων της.

Σχεδιάζοντας έναν δημόσιο χώρο στη γειτονιά μου

Αποτελέσματα

Αποθετήριο-Participatory LAB: Όλα τα τελικά αποτελέσματα και η διαδικασία του προγράμματος θα αναρτηθούν (με προσοχή στην διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων των εμπλεκόμενων φορέων) στο ανοιχτό αποθετήριο του participatory lab καθώς και σε ένα ανοιχτό radlet (αποκλειστικά για την σχολική κοινότητα).

Dissemination: Κατά τη διάρκεια του προγράμματος θα γίνουν αναρτήσεις και δράσεις επικοινωνίας των αποτελεσμάτων αλλά και της διαδικασίας του προγράμματος.

Στην τελική γιορτή θα γίνει ένα άνοιγμα στην ευρύτερη κοινότητα με σκοπό την μεγιστοποίηση του αντικτύπου του προγράμματος.

Τα αποτελέσματα και η διαδικασία επικοινωνούνται με τους εταίρους του έργου στην Πολωνία, μεταφράζονται στα αγγλικά και πολωνικά και παραδίδονται και σε Πολωνικά σχολεία.

commons/pace

Στοιχεία επικοινωνίας:
Γιούλη Αθουσάκη

E-mail:
athousaki@commons/pace.
gr
pathousaki@yahoo.gr